

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОМИСИЯ ЗА РАЗКРИВАНЕ НА ДОКУМЕНТИТЕ И ЗА ОБЯВЯВАНЕ НА
ПРИНАДЛЕЖНОСТ НА БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ КЪМ
ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И РАЗУЗНАВАТЕЛНИТЕ СЛУЖБИ НА
БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА АРМИЯ

София 1000, ул. „Врабча“ № 1, тел. 800-45-00, e-mail: info@comdos.bg

ДОКЛАД

за дейността на Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия за периода 20 декември 2008 г. - 20 юли 2009 г.

Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия (КРДОПБГДСРСБНА) на основание чл. 4, ал. 5 от Закона за достъп и разкриване на документите и обявяване на принадлежност на българските граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия (ЗДРДОПБГДСРСБНА) представя пред 41-то Народно събрание петия си отчетен доклад за периода 20 декември 2008 г. – 20 юли 2009 г.

В дейността си КРДОПБГДСРСБНА се ръководи от **закона и принципите**, заложили в нейната Стратегия за развитие: *законност; обективност; историческа отговорност и безпристрастност; прозрачност; ефективност и достъпност*, както и от **ценностите**, които следва: *недопускане увреждане интересите на Република България; обществено доверие и политическа необвързаност; колегиално начало и консенсус при вземане на решенията; ефективно и качествено обслужване интересите на гражданите; висока мотивация и развитие на кадровия потенциал*.

По силата на чл. 1, ал. 2 от ЗДРДОПБГДСРСБНА основно задължение, свързано с дейността на КРДОПБГДСРСБНА, е обявяването на принадлежност на български граждани, заемащи публични длъжности или извършващи публични дейности. Съгласно чл. 29, ал. 1 от закона обявяването на принадлежност се извършва с решение на комисията.

РЕШЕНИЯ

За периода от 20 декември 2008 г. до 20 юли 2009 г. Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия е провела 20 заседания. В съответствие с предоставените в чл. 9 ал. 1 от ЗДРДОПБГДСРСБНА правомощия да издирва, събира, проучва анализира и оценява документи, до 30 юни 2009 г. комисията е **извършила проверка на 6205 български граждани**. Към настоящия момент тече проверка за принадлежност на 6379 лица. С 10 решения комисията е **установила и обявила принадлежност** към органите по чл. 1 от закона на 250 лица, заемали или заемали публични длъжности. Данните са изведени в приложение към доклада, съдържащо списък на решенията и са публикувани в интернет сайта на комисията: www.comdos.bg

Към настоящия момент се извършва проверка за принадлежност:

- ✓ по чл. 3, ал. 1, т. 7 от закона: **следователи и дознатели** – проверяват се 3947 лица;
- ✓ по чл. 3, ал. 1, т. 11: **Българска народна банка** – проверяват се 309 лица;
- ✓ по чл. 3, ал. 2, т. 1 от закона: **електронни медии** – проверяват се 2123 лица.

Постоянна проверка по реда на чл. 26, ал. 1, т. 1 от закона

- ✓ кандидати за кметове и за общински съветници.

ИЗГРАЖДАНЕ НА ЦЕНТРАЛИЗИРАН АРХИВ

По силата на чл. 1, ал. 3 от ЗДРДОПБГДСРСБНА комисията създава централизиран архив на документите на ДС и разузнавателните служби на БНА за периода 9 септември 1944 г. до 16 юли 1991 г.

1. МАТЕРИАЛНО-ТЕХНИЧЕСКА БАЗА

- ✓ С решение №402/24.06.2008 г. Министерският съвет предостави на КРДОПБГДСРСБНА сгради в района на Банкя за архивохранилища на основния масив от документи. Поземленият имот е с площ 15 020 кв. метра. Сградният фонд се състои от три корпуса със застроена площ 2 364,01 кв.метра и разгънатата застроена площ 10926,04 кв. метра.
- ✓ Годишната задача за 2009 г. на комисията по отношение на материално-техническото обезпечаване е:
 - изграждане на монолитна стоманобетонна оградна стена с дебелина 16 см, височина 2,20 м и дължина 477,80 линейни метра;
 - изграждане на контролно-пропускателен пункт, нова двуетажна сграда за комуникационен и контролно-пропускателен център за видео и техническо наблюдение ;
 - извършване на основен ремонт на съществуващия сграден фонд;
 - пълно оборудване на един от корпусите в Банкя.

- ✓ За извършване на строително монтажните работи, след проведена процедура по ЗОП, има сключен договор от 18.11.2008 г. със срок на изпълнение 30.03.2010 г.
- ✓ Към 30.06.2006 г. на етап приключване са:
 - изграждането на оградната стена;
 - контролно-пропускателният пункт;
 - строително-монтажните работи на един от корпусите.
- ✓ За съхранението на основния масив документи на централизирания архив е наложително оборудването с архивни стелажни системи. За целта е обявена открита процедура по ЗОП, която е на етап обявен изпълнител.

2. ПРИЕМАНЕ НА ДОКУМЕНТИ

Процесът по приемане на документи в централизирания архив, свързани с проверките и решенията на комисията и по заявления на граждани и изследователи, е постоянен. Документите постъпват в отдел „Специализиран архив и картотека” и в Дирекция „Архив”, където се комплектуват и съхраняват.

Приемане на справочния фонд в отдел „Специализиран архив и картотека”

- ✓ Продължава процесът по *приемането на справочния апарат на бившето Първо главно управление от Националната разузнавателна служба*. До 30 юни 2009 г. в отдела са получени протоколите за унищожаване, оригиналните регистрационни дневници и картоните **на 490 лица** – секретни сътрудници.
- ✓ От Дирекция „Човешки ресурси” при МВР на комисията са предадени именните карти на щатните и нещатните служители на ДС, съхранявани в дирекцията.

Приемане и обработване на архивни дела в отдел „Комплектуване и съхранение на архива” към Дирекция „Архив”

Приети архивни документи от органите по чл. 16 от закона

- ✓ Приключи процесът по изготвяне и подписване на предавателно-приемателните протоколи по чл. 20 от закона за архивните документи на **Военното контраразузнаване**, като приетите документи вече са неделима част от архивния фонд на централизирания архив – **3800 папки**, съставляващи **3660 а.е.**
- ✓ Приключи процесът по изготвяне и подписване на предавателно-приемателните протоколи по чл. 20 от закона за архивните документи, приети от **Националната следствена служба** – **2305 папки**, съставляващи **2137 а.е.** на хартиен носител; на електронен носител - **11 CD**, **251** видеокасети и **2** аудиокасети.
- ✓ Приключи дейността по приемане на базата данни и на заверени копия на документите, съхранявани в Държавна агенция „Архиви” – **304 а.е.**
- ✓ От Областната дирекция на МВР – Бургас са прегледани и приети **1466 а.е.**

В процес на приемане на архивни документи от органите по чл. 16 от закона

- ✓ Приемането на документи от **МВР** е непрекъснат процес. Експерти от отдел „Комплектуване и съхранение на архива” на комисията полистно обработват документите от оперативния фонд на ДС, подготвят приемо-предавателни протоколи по чл. 20 и периодично предават на комисията наличните дела от фонд Ia, като към 30 юни 2009 г. те съставляват **512 а.е.**
- ✓ Тече процес на приемане на документи от **Националната служба за охрана**, като за отчетния период са приети **2314 а.е.** на служители, работили на допълнителен щат в V-о управление на ДС и документи на служители от „Авиоотряд 28”.
- ✓ Извършва се предварителна подготовка за приемане на **3693 а.е.** от **Областната дирекция на МВР – Варна.**
- ✓ Експерти архивисти на комисията преглеждат научно-справочния апарат и издирват документи, свързани с дейността на ДС, в явния архив, шифрограмите и поверителните документи в дипломатическия архив на **МВнР**. Прегледани са над 30 000 листа на описи с данни за над **45 000 а.е.**
- ✓ Полистно обработените и постъпилите документи за отчетния период от **НРС** са **3265 дела.**

Към 30 юни 2009 г. документите, съхранявани в Дирекция „Архив” на хартиен носител, са **25 298 дела**, съставляващи **328,4 линейни метра**; 15 CD, 255 видеокасети, 2 аудиокасети, 22 дискети и 1 твърд диск.

3. ИНФОРМАЦИОННО ОСИГУРЯВАНЕ

- ✓ През отчетния период бе внедрена единната автоматизирана информационна система на централизирания архив.
- ✓ В хода на внедряване на системата са **въведени данни за 1265 броя дела.**
- ✓ Всекидневно сканираме документи за **застрахователния фонд на архива.**
- ✓ На електронен носител се качват описи и нормативни документи, които да могат да се ползват от гражданите в читалнята.

РАБОТА С ГРАЖДАНИ

Глава четвърта от ЗДРДОПБГДСРСБНА определя реда, по който се осъществява достъпът до документите на ДС и разузнавателните служби на БНА. Спазвайки изискванията на чл. 31 от закона комисията осигурява достъп на гражданите до информация за тях и за техни близки, както и достъп до документите по чл. 1 от закона за научноизследователска, публицистична и проучвателна дейност. За целта в сградата на **“Врабча” 1** е създадена **читалня** към комисията.

През отчетния период заявления за запознаване с **документите са подали 2134** лица, от които:

- за себе си – **382 лица**;
- за свои близки – **183 лица**;
- във връзка с прилагането на Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресираните лица – **1492 лица**;

- за журналистически проучвания – **53 лица**;
- с научна цел – **24 лица**;
- с резултатите от извършените проверки са се **запознали – 736 лица**;
- направени са **9720 копия** на документи.

ПУБЛИЧНА И МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ

Дейността на Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия е **публична**.

1. Вътрешни прояви

- ✓ По повод 2-годишнината от създаването си комисията организира и проведе конференция с международно участие на тема: „Документите на тайните служби – извор на историческо познание”. Участие взеха изследователи, журналисти, политици и общественици от България, както и представители на партньорските ни организации от Румъния, Полша, Словакия, Германия, Естония и Словения.
- ✓ В изпълнение на чл. 14 от закона издадохме Бюлетин №2 и Бюлетин №3 с решенията на комисията.
- ✓ Подготвихме и публикувахме двуезична брошура, която представя дейността на комисията пред гражданското общество.
- ✓ Пред приключване е издаването на документален сборник „КГБ и Държавна сигурност – връзки и зависимости”.
- ✓ В процес на подготовка е направата на 27-минутен документален филм с работно заглавие: „Истината ни прави свободни”.
- ✓ Членове на комисията редовно участват в научни конференции и публични дискусии, свързани с работата на бившите тайни служби.

2. Международни прояви

В рамките на изискванията на чл. 9, т. 7 от ЗДРОПБГДСРСБНА комисията осъществява сътрудничество със сродни чуждестранни и международни институции.

Участие в Европейската мрежа за съхранение на архивите:

- ✓ Постоянен контакт с партньорските организации на 6-те държави, членки на Европейската мрежа и редовно участие на председателя в заседанията на управителното тяло.
- ✓ Включване с текст и снимков материал, представящ дейността на комисията, в общото печатно издание на страните, членки на Европейската мрежа.
- ✓ Участие в конференции на партньорски организации, членуващи в Европейската мрежа в Берлин и в Прага.

Публични изслушвания в Европейския парламент

- ✓ На 18 март 2009 г. в Европейския парламент се състоя публично изслушване на тема: „Европейското съзнание и престъпленията на тоталитарния комунизъм – 20 години по-късно”, в което участва и представител на КРДОПБГДСРСБНА.

Двустранно сътрудничество

- ✓ В рамките на партньорството бяха подготвени и изпратени проекто-споразумения за двустранно сътрудничество с Полша, с Германия, с Румъния, с Естония и със Словакия.
- ✓ Работни екипи, включващи и експерти от комисията, посетиха и се запознаха с дейността на:
 - Националния съвет за изследване архивите на Секуритате в Румъния, Централния исторически архив в Букурещ и Института за разследване на престъпленията на комунизма в Румъния;
 - Федералния комисариат за архивите на службите към държавна сигурност на бившата ГДР.

3. Погледът на обществото

По поръчка на комисията Националният център за изследване на общественото мнение проведе представително социологическо проучване. Резултатите от допитването сочат, че:

- ✓ 45.3% от хората споделят мнението, че информацията за агентурното минало на публичните лица трябва да бъде огласена;
- ✓ 60.8% смятат, че лицата с агентурно минало не трябва да участват във властта;
- ✓ 50.2% са на мнение, че отварянето на досиетата по никакъв начин не застрашава националната сигурност на държавата;
- ✓ 41.6% смятат, че е важно за националната ни история създаването на централизиран архив с документите на бившите тайни служби.

НОРМАТИВНА УРЕДБА

В посока усъвършенстване на нормативната уредба през отчетния период бяха приети важни документи, свързани с пряката работа на администрацията на комисията:

- ✓ Стратегически план на КРДОПБГДСРСБНА за периода 2009 – 2012 г.;
- ✓ Годишен план за 2009 г.;
- ✓ Вътрешни правила за работа с документите от централизирания архив, съхранявани в Дирекция „Архив“;
- ✓ Вътрешни правила за назначаване на служители в администрацията на комисията;
- ✓ Указания за управлението на имотите и вещите – държавна собственост в администрацията на КРДОПБГДСРСБНА;
- ✓ План за обучение и повишаване на професионалната квалификация на членовете на комисията и служителите от администрацията.

ФИНАНСОВА ОТЧЕТНОСТ

Годишният финансов отчет за 2008 г. на Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия бе заверен от Сметната палата на 19.06.2009 г. без резерви.

СЪДЕБНИ ДЕЛА

- ✓ През отчетния период **10 дела** са приключили с влезли в сила съдебни решения в **полза на комисията**.
*От създаването на комисията до 7 юли 2009 г. приключилите дела с влезли в сила съдебни решения са 15 и са в **полза на комисията**.*
- ✓ Срещу КРДОПБГДСРСБНА има 22 висящи съдебни дела, включително чакащи съдебно решение или обжалване. От тях:
 - ✓ 21 административни дела;
 - ✓ 1 гражданско дело.

ПРЕДСТОЯЩИ ЗАДАЧИ

- ✓ Проверка за принадлежност на публичните длъжности **по чл. 3, ал. 1:**
 - по т. 7 от ЗДРДОПБГДСРСБНА - **следователи и дознатели;**
 - по т. 11 – ръководни органи и ръководни служители в **Българската народна банка; Сметната палата; Националния осигурителен институт; Националната здравноосигурителна каса.**
 - ✓ Проверка за принадлежност на публичните дейности **чл. 3, ал. 2, т. 1** от ЗДРДОПБГДСРСБНА - **електронни и печатни медии.**
 - ✓ Попълване на централизирания архив с документи от органите по чл.1 от закона чрез:
 - приемане и съхранение на справочния апарат на **НРС и Служба „Военна информация“;**
 - приемане и съхранение на делата от **оперативния, служебния и партийните архивни фондове** на МВР и делата, съхранявани в регионалните служби на МВР; документите от НРС; от Министерството на отбраната - Служба „Военна информация“; останалата част от документите от Националната служба за охрана; подготовка на документите за приемане от Министерството на външните работи и от Министерството на правосъдието;
 - текущо приемане на архивни дела, постъпващи от органите по чл.16, ал.1 от закона, във връзка със заявления за достъп по чл. 31 от закона и след установяване и обявяване на принадлежност на български граждани към ДС и разузнавателните служби на БНА.
- Систематизиране на приетите документи и прехвърлянето им в архивохранилищата в Банкя.

Докладът е приет на заседание на комисията на 14 юли 2009 г.

Председател на КРДОПБГДСРСБНА:

/Евтим Костадинов/